
Štvanec

Podvědomě jsem se otočil, protože jsem vycítil, že někdo stojí vedle mého auta. Nejdřív jsem uviděl pistoli, která mířila přímo na mne, a pak jsem slyšel zadunění a vteřinu nato druhé. Pozvedl jsem ruku, abych se chránil, a do pravého boku těsně pod paži se mi zaryly dvě kulky.

Síla nárazu obou střel se mnou smýkla k sedadlu spolujezdce. Věděl jsem však, že nesmím zůstat pasivně ležet, nebo bude po mně.

Střelec z extrémního křídla Irské republikánské armády, obvykle označovaného jako Provo, mi namířil pistoli téměř přímo na hlavu. Než stihl vystřelit potřetí, chytil jsem zbraň za hlaveň a pokoušel jsem se ji otočit tak, aby při stisknutí spouště střelil sám sebe. Vypálil a kulka mi proletěla levou dlaní, skoro mi utrhla palec, a ucítil jsem, jak se mi pak zaryla do břicha.

Na vteřinu či dvě se mi dařilo pistoli udržet, on se ale odtáhl dál od auta a snažil se mi ji vykrotit z ruky. Pozoroval jsem, jak mi ubývají síly, a přestože mi tělem proudila záplava adrenalinu, nedokázal jsem zbraň udržet. Tu jsem si uvědomil, že si pro mě přišla smrt. Prohrával jsem v souboji, v němž jsem musel naopak zvítězit, pokud jsem chtěl přežít. Báł jsem se, že další výstřel bude smrtící, ale ještě jsem neskončil.

Nějak jsem odkudsi ze svého nitra dokázal vykřesat sílu k tomu, abych se proti němu znovu vrhl a opět chytil pistoli do ruky. Zoufale jsem se mu snažil zabránit, aby mě střelil do hlavy. Jak jsem se natáhl směrem k němu, o krok ustoupil a čtyřikrát po sobě vystřelil. Zasáhl mě do hrudníku, po obou stranách srdce. Síla nárazu těch kulek mě povalila na sedadla vozu. Následovaly ještě dva výstřely – jedna kulka mi skončila v břiše, druhá v horní části stehna. Všechny rány na mě vypálil z bezprostřední blízkosti.

Pak se ten hajzl otočil a utekl.

Došlo mi, že když jsem chytil pistoli, střelec z Prova zpanikařil. Znal jsem pravidlo, které platilo v Provu jako zákon – vždycky střelit člověka do hlavy, protože pak je jisté, že je mrtvý. A mrtví nemluví.

Během celého toho střílení jsem necítil žádnou bolest, jen tupý náraz po každé, když mě zasáhla další kulka; střely z jeho zbraně mě vždy odhodily zpět, každá z nich ze mě málem vyrazila duši a bránily mi, abych se na něho vrhl a ten kvér mu sebral. Odhadoval jsem, že střílel nejspíš z automatické pistole ráže 9 mm nebo něčeho podobného.

Když ten parchant utekl, došlo mi, že jsem rozstřílený na maděru, ale zatím jsem to přežil. I když do mě napral šest nebo sedm kulek, pořád jsem dýchal, ovšem z hrudníku a břicha mi tekla krev jak z pumpy a palec vypadal, že je úplně ustřelený. Báł jsem se, že zůstanu ležet v garáži a vykrvácím. Přiložil jsem si ruku na hrudník, abych se pokusil zastavit krev, ale bylo jí všude plno. Napadlo mě, jestli mi ten zmetek z Prova nezasáhl srdce nebo některou z hlavních tepen, a v duchu jsem si pro sebe pořád omílal, že nejdůležitější je zůstat při vědomí. Zkusmo jsem si sáhl na srdce, abych zjistil, jestli je v pořádku, a cítil jsem, že pracuje. Děsil jsem se však toho, že mi vypumpuje všechnu krev z těla, místo aby ji hnalo do cév.

Jako zaklínadlo jsem si opakoval, že nesmím usnout, ať se děje co se děje, ale zároveň jsem cítil, jak se mi zavírají oči a odplouvám do nevědomí. Stále jsem mluvil sám k sobě a v jednom kuse jsem si říkal: „Jestli usneš, už se nikdy neprobudíš! Jestli omdlíš, tak umřeš. Tak kurva zůstaň vzhůru!“

A potom přišla bolest. Mohla uběhnout snad minuta nebo tak nějak, co ten kripel z Prova utekl, a až do té chvíle jsem necítil vůbec nic. Ale teď mi bolest zachvátila celé tělo, hrudník, bok, břicho, paži i ruku. Do hajzlu, to byla bolest! Zatínal jsem zuby, abych její návaly potlačil, ale nepomáhalo to. Pořád jsem si domlouval a přesvědčoval se, že když tu trýzeň nějak zvládnou, zůstanu naživu. Sám sebe jsem chtěl obalamutit, že bolest není tak strašná, ale navzdory tomu mě začala přemáhat. Netoužil jsem po ničem jiném než se schoulit do klubíčka a spát.

Taky mi došlo, že jestli se rychle nedostanu do špitálu, tak jsem vyřízený. Zkusil jsem volat o pomoc, ale nezmohl jsem se na jediné slovo. Nějak jsem na to nedokázal sebrat sílu a z hrdla mi vycházelo jen sténání.

Pak jsem zaslechl hlasy, podíval jsem se ven z auta a přes mlhu, která mi kalila pohled, jsem spatřil rodinu Connonových, sousedy, kteří žili kousek ode mě.

Ježší, to jsem byl rád, že je vidím. Bylo mi až do pláče, když jsem pochopil, že mě přišli zachránit, že mi jdou na pomoc. Znal jsem je všechny – byli to slušní, počestní lidé a stali se z nás dobří přátelé. Nějak se mi vybavilo v paměti, že jejich starší syn Adam, asi osmnáctiletý, chodil do nějakého

kurzu první pomoci a že jeho matka Andrea má něco společného s nemocnicí.

Slyšel jsem, že se mě na něco ptají, ale nevím, jestli jsem jim odpovídal, nebo ne. Paměť mi vynechávala a mozek taky. Myslím, že jsem zamumlal: „Zkurvenci z Prova.“

„Zůstaň v klidu, lež a nehýbej se,“ řekl Adam. „Sanitka už je na cestě. Jen pěkně lež a bude to dobré.“

Adam mi stáhl tričko a někdo běžel pro přilnavou fólii, kterou mi obalili hrudník a bok, aby zastavili krvácení. Vzpomínám si, jak mi Adam nacpal na rány ponožky, aby už dál netekla krev, které bylo všude plno. Taky vím, že když jsme čekali na sanitku, jeho matka Andrea mi držela hlavu v náručí, uklidňovala mě a udržovala při vědomí. Téhle rodině a zvláště Adamovi vděčím za to, že jsem přežil. Kdyby tam nebyl a nemyslelo mu to, bylo by po mně.

Další vzpomínku mám na chvíli, kdy jsem se o nějakých osmačtyřicet hodin později probudil v nemocnici a střídavě nabýval vědomí a zase omdléval. Kolem postele stáli máma Kate, sestra Lizzie a brácha Joseph, a já jsem si říkal, proč tam asi jsou – všechno mi to připadalo jako ve snu. Nedokázal jsem pochopit, co tam dělají, proč tam postávají u nohou postele a koukají na mě. Zeptal jsem se, jestli to přežiju. Odpověděli mi to, co jsem chtěl slyšet, a pak jsem znova odplul do bezvědomí.

Pět dnů po střelení v garáži jsem pořád ještě ležel na jednotce intenzivní péče a čtyřadvacet hodin denně mě hlídalo sedm policajtů v neprůstřelných vestách. Dva roky jsem žádal northumbrijskou policii a ministra spravedlnosti Jacka Strawa, aby mi dali nějakou ochranu, ale vždycky to odmítli, že prý mi ze strany IRA nic nehrozí. Dokonce mi nedali do domu ani žádné kamery, které by mě mohly upozornit, že se tam motá nějaký ovejda.

Ale mí někdejší přátelé ze zvláštního odboru, oddělení pro Severní Irsko, měli jiný názor. Dobře věděli, že jsem v ohrožení života bez ohledu na to, že bylo vyhlášeno takzvané zastavení palby. Nepochybovali, že IRA mě má v seznamu kandidátů smrti zapsaného na jednom z prvních míst. Ovšem northumbrijská policie i ministerstvo vnitra na jejich názor kašlaly.

Kdyby je byli vyslechli, jistě by mě ten parchant takhle nerozstřílel, protože bych dostal aspoň nějakou ochranu. Pokud šlo o mé vlastní bezpečí, nikdy jsem si nehrál na kavalíra. Neustále jsem počítal s tím, že po mně půjdou. A byl jsem pevně rozhodnutý postarat se, aby mě nedostali.

Onoho čtvrtěčního rána – bylo to 17. června – jsem nějak kolem tří čtvrtě na devět vyšel z domu na Duchess Street ve Whitley Bay v distriktu North

Tyneside, abych odvezl svou přítelkyni do práce. Jako obvykle jsem se přesvědčil, jestli se v uličce za domem nepotlouká nějaký podezřelý cizí člověk. Ulička se zdála pustá. Zašel jsem ke garáži, vytáhl vrata ke stropu a koukl se, jestli nemám pod autem nastraženou nějakou neplechu, ale nebylo tam nic. Tuhle rutinní kontrolu jsem dělal každý den, protože jsem byl v hloubi duše přesvědčený, že Provo mě jednoho dne vyslídí, přestože jsem žil pod cizím jménem a na tajné adrese.

Odemkl jsem auto, sedl za volant a nastartoval – a v té chvíli jsem vycítil, že poblíž někdo je. Uplynulo už skoro osm let od doby, kdy si lidé z Prova umanuli, že je třeba mě zabít. A teď se vrátili, aby se o to pokusili znovu. Ale ani tentokrát mě štěstí neopustilo. Ten chlap byl vysoký, tmavý a měl brýle. Mám pocit, že nosil kozí bradku. Vůbec mi nebyl povědomý, ale kdybychom se ještě někdy potkali, tak bych ho určitě poznal.

Poté, co byla v roce 1998 podepsána Velkopáteční dohoda, jsem začal doufat, že jednou budu moci vést normální, obvyčejnou existenci: seženu si dobré místo a budu se trochu těšit ze života, místo abych se musel neustále bát a žít ve strachu z něčeho neočekávaného, třeba překvapivého zaklepání na dveře, kulky v zátylku nebo střelce, který na mě čeká v garáži, aby mě zabil. Čím déle zůstávala mírová dohoda neporušená, tím větší naději jsem si dával.

Potom střelci z Prova zabili Eamonna Collinse, který se přiznal, že sloužil v IRA jako zabiják, než se obrátil k teroristickému hnutí zády. Když jsem se dozvěděl, že ho zabili, sepsal jsem prohlášení, ve kterém stálo: „Teď mám pocit, jako bych měl neustále očekávat, že se v mém domě objeví někdo cizí a zastřelí mě.“

Když v rádiu vysílali talk show s předsedou strany Sinn Féin Gerrym Adamsem, zavolał jsem do studia a zaútočil na něho otázkou, kdy Sinn Féin či IRA umožní lidem jako já bezpečný návrat do Severního Irsku, aniž by se museli obávat odvety. Odpověděl vyhýbavě. I to mě utvrdilo v přesvědčení, že na sebe pořád musím dávat pozor.

V květnu tohoto roku jsem slyšel, že MI5 varovala vyšší politiky, včetně několika bývalých tajemníků pro Severní Irsko, aby se postarali o důkladnější bezpečnostní opatření, protože se rozvědka obávala, že Provo se chystá k nové vlně násilností. Mě ovšem nikdo nevaroval.

Když mě moje matka viděla, jak ležím na nemocniční posteli se střelnými ranami po celém těle, řekla: „Marty, takhle nemůžeš pokračovat. Mu-

síš zmizet. Víš sám, že ti hajzlové z Prova si nedají pokoj, dokud tě nezabijou, a žádný příměří na tom vůbec nic nezmění.“

Vím, že má pravdu; maminka měla vždycky pravdu. Teď jen musím přesvědčit ministerstvo vnitra a policii, aby mě konečně vyslechli.